

A. Marcus und E. Webers Verlag u Bonn-u.

Sa padom Dioklecijanova progonsiva Crkva ne bje umirena. Nadode izv. donatistična prepirka, koja je kroz više od jednog stoljeća harala u kršćanskoj Crkvi afričkoj. Vrela za tu prepirku nudi nam evo u jednoj svesci „Kleine Texte etc.“ (Nr. 122) von Soden, vrsni poznavatelj staro-crkvenih rasprâ. Izdavač nije mogao u ograničenom prostoru iznijeti sva vrela za donatizam, dali je iznio samo ona, koja treba uzeti u užem smislu riječi. Vrela su popraćena sa kritičnim bilješkama i sa bogatom biblijografijom o donatističnom pitanju.

Dr. Gančević.

D. Nathanael Bonwetsch: Texte zur Geschichte des Montanismus. Nakladom: A. Marcus und E. Webers Verlag u Bonnu. 1914. Cijena: 0:80 Mk. 32 str. u 8-ini. (Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen. Nr. 129.).

Mnogi su crkveni pisci ostavili spomen o sekti, koja je i vrsnije kršćanske duhove kao Tertulijana znala zamamljivati zbog pretteranosti u shvaćanju čudorednih kršćanskih pravila. Irenej, Euseb, Hipolyt, Epifan, Filastr, Didym, Jeronim, Origen i Tertulijan svjedoče o nauci i svrsi te sekte. Bonwetsch je kupio nekoja mjesta iz tih pisaca, koja pružaju priličnu sliku montanizma. Komu nije pristupačno nenatkriljivo djelo Pierre de Labriolle-a, profesora klasične filologije na friburškom sveučilištu u Švicarskoj, pod naslovom „Les sources de l'histoire du Montanisme“ (1913), taj se može korisno poslužiti i s ovim Bonwetschovim djelom, koje sadrži samo tekstove u izvorniku polag novijih kritičnih rezultata.

Dr. Gančević.

D. Hans Lietzmann: Lateinische Altkirchliche Poesie. Zapada: 1:50 Mk. kod: A. Marcus und Weber's Verlag, Bonn. 1910. Str. 64 u 8-ini.

Ustijed nedostatka jeftinih izdanja staro-crkvenih književnih djela nije

se poučavala na sveučilištima staro-kršćanska literatura. Tako misli prof. Lietzmann, izdavač ove knjige. U tu je svrhu i izvadio nekoliko pjesničkih komada iz ponajboljih latinskih pjesnika starokršćanske ere. Hilar, Ambros, Damas, Prudenc, Augustin i Komodijan tuj su izneseni; i njihovi izvadci jasno govore o pjesničkom poletu kršćanskih muževa. Lietzmannovo kritično izdanje staro-crkvene latinske poezije zavrjeđuje srdačnu preporuku među mladim akademikarima.

Dr. Gančević.

Richard Wünsch: Antike Fluchtafeln. II. izdanje. U 8-ini str. 30. Cijena: 0:70 Mk. Nabavlja se pri: A. Marcus und E. Webers Verlag, Bonn.

Od pantivijeka postoji u čovjeku nagon, da drugomu škodi. Jeli protivnik jak i moćan, to se željeda utječe višim bićima, e da mu ovi pomognu, kad nanosi štetu drugomu. Da je tomu tako, imamo sačuvanih u natpisima, još iz starine, kletvi, koje su se sastavljale pomoću vraćanja. Najobičniji bijaše način, da se kletve napišu na olovnim pločama i da se postave u grobove. Nije poznato, da li je takova magija stigla iz istoka, ali je sigurno, da je kao takova postojala u Grčkoj, osobito u Atici, u četvrtom vijeku prije Krsta. Iz Grčke prijede u Kampaniju i Rim. Rimski trgovci i vojnici unesoše ove kletve „dirae“ i u podjarmljene zapadne pokrajine, tako te se one protežu sve do šestog stoljeća po Krstu. Od svih pokrajina Afrika dobi prvenstvo u vodenju takove magije sa pločicama zvanim „*μαγίδειρος*“ ili „defixio“. Za nas je najzanimljivije iz toga vidjeti, kako se je vjera Starog i Novoga Zavjeta zrcalila u grčko-rimskom vraćanju, pa stoga prof. Wünsch i donosi samo takove pločice — na broju ih sedam — koje nam nagoviještaju miješanje odabrane religije s inostranim religijama. Proučavanje tih pločica, osvijetljenih kritički po Wünschu, preporučuje se osobito onima, te se bave sa povješću religijâ.

Dr. Gančević.

Dr. Franz Richter: Lateinische Sacralinschriften. 1911. Str. 45 u osmini. Cijena:

0-90 Mk. U nakladi: A. Marcus und E. Weber's Verlag u Bonn-u.

U pet je poglavlja podijelio učeni Richter ponajvažnije sakralne natpise, t. j. prema njihovu načinu posvete. U prvo poglavlje ulaze zakoni sakralnog sadržaja, u drugo natpisi sa kultom careva i bogova, u treće afrikanška i galsko-germanska božanstva, u četvrto galsko-germansko-keltski i sirski bogovi, a u peto ili zadnje poglavlje egipatska božanstva. Natpisi su izvađeni iz „Corpus Inscriptionum Latinarum“ i popraćeni sa tekstualno-kritičnim bilješkama. Važni su ovi natpisi poradi očitog odraza starinske duše u štovanju raznovrsnih božanstva i u odalečenju od pravog i jedinog Boga. Opet jedan dokaz, da čovjek ne može biti nezavisan, niti da može biti daleko od božanstva. Richterova knjižica, izašla kao br. 68 u „Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen“, poslužit će dobro zainteresiranim jezičnim i religioznim pogleda. *Dr. Gančević.*

Regulativ für die Bearbeitung von Manuscripten-Katalogen (zunächst der Bibliotheken der österr. Stifter und geistl. Corporationen) nach den Vorschlägen der Hochw. Herren Bibliothekare Albin Czerny, Dr. P. Otto Grillnberger und Gottfried Vielhaber. U 8-imi 14.

str. Cijena 60 para. Izašlo kod: Verlag der Leo-Gesellschaft (Rotenturmstrasse 2), Wien I.

Često se osjeća potreba za uređivanjem knjižnica, a napose onakovih, koje imaju i rukopisâ. Nije to nezahvalni posao pružiti čitaocu ili znatiželjniku popis rukopisne imovine. Tko će znati, koliko mi dragocjena imamo, a da ne znamo? Sa malo volje i truda moglo bi se i toj zamjerci stati na kraj. Pisci gornje brošure u tomu nam pokazuju put. Oni s ovom malom knjižicom upućuju čitaoca, kako će, u prigodi, uređivati popise ili kataloge onih rukopisâ, za koje koje on znade ili ih može korisno upotrebiti preko tuđe ruke. Pri katalogu rukopisâ najvažnije je i najglavnije to, da čitalac dozna, u kakovu se stanju i sadržaju nalazi odnosni rukopis. Za to je potrebno na tanko opisati rukopis. Način, kojim se rukopis ima opisati, predlažu gore navedeni bibliotekari u ovoj brošuri. Polag naputaka oca Czerny-a, oca Grillnberger a i oca Vielhabera sastavljač kataloga mora napraviti najprije uvod, u kojemu će prikazati zgrade i stanje dotične knjižnice. Iza uvoda slijedit će opis rukopisâ s općenitim i posebnim opaskama vrhu sadržaja pojedinih rukopisâ prema usvojenu indeksu. Pri svrsi je istaknuto „Schema“ eventualno opstojećih rukopisâ. U svim potankostima mi se slažemo sa prijedlozima u brošuri. Bibliotekarima izvrsno će poslužiti.

Anton Lovre Gančević O. F. M.

Pregled časopisâ.

Vrhbosna katoličkoj prosvjetti. God. XXXI Br. 17—20. Sarajevo 1917. Izdaje kaptol Vrhbosanski. Uređuje: Dr. Iv. Dujmušić.

Članci: Dragutin Čelik: Demokracija i Crkva. — Vladimir Bakotić: Sv. Jeronim. — O. Ivan Franjo Durazzo: Muka

Sina Božjega. — I. B.: Pisma jednom sumnjaču. — Dragutin Čelik: Samaritanski rad Benedikta XV. — Don A. Brakšić: Krist i umjetnost. — O. Fr. Beller: Novi crkveni Zakonik. — Okružnice. — Vjesnik. — Prosvjeta.